

Sevr müqaviləsi

Vikipediya, azad ensiklopediya

Sevr müqaviləsi (*fr. Le Traité de Sèvres*) — 1920-ci il avqustun 10-da 14 dövlətin səlahiyyətli nümayəndəsi tərəfindən Sevrdə (Fransa) "Müttəfiq Dövlətlər və Türkiyə arasında sülh müqaviləsi".

10 avqust 1920-ci ildə Birinci Dünya Mühəribəsindən sonra Parisin 3 km qərbində, Sevr şəhərinin ətrafındakı Keramika Muzeyində (*fr. Musée National de Céramique*) imzalanmışdır. Müqavilənin imzalandığı dövrdə davam edən Türk İstiqlal Mühəribəsi nəticəsində türklərin qələbəsi ilə bu müqavilənin əvəzinə 24 iyul 1923-cü ildə Lozanna Müqaviləsi imzalanaraq həyata keçirildiyi üçün Sevr müqaviləsi qüvvəsini itirmişdir. Sevr müqaviləsi 433 maddədən ibarət idi.

Mündəricat

Hazırlıq müddəti

Mundros sülh müqaviləsi və sonra yaşananlar
Hazırlıq Konfransları
Səltənət Şurası

Müqaviləni imzalayanlar

Nəticələr

Sevr xəritələrində

Maraqlı faktlar

İstinadlar

Mənbə

Həmçinin bax

Xarici keçidlər

Hazırlıq müddəti

Mundros sülh müqaviləsi və sonra yaşananlar

Birinci Dünya Mühəribəsindən sonra Antanta Dövlətləri və Avstriya arasında Sen-Jermen sülh müqaviləsi (1919), Macarıstan arasında Trianon sülh müqaviləsi və Bolqarıstan arasındakı Neyr Sazişinin imzalanmasına baxmayaraq, 1919-cu ilin mayında Osmanlı İmperiyası ilə sülh müqaviləsi imzalanmadı və danışıqlar qeyri-müəyyən müddətə təxirə salındı. Bunun əsas səbəbi Antanta Dövlətlərinin Osmanlı İmperiyasını bölüşdürmə istəyi idi.

Antanta dövlətləri Ali Məclisinin 7 may tarixli qərarına əsasən İzmir 15 mayda yunanlar tərəfindən tutuldu. Bu hadisə bütün Türkiyədə güclü bir milli narazılığa səbəb oldu. Sivas Konqresi 4 sentyabrda

Sevr müqaviləsi

Sevr müqaviləsi

Sevr müqaviləsinə Osmanlı imperiyasının paylaşılması:silahsız və beynəlxalq bölgə; Ermənistan, Yunanıstan,Fransa və Britaniyaya verilən ərazilər; ola biləcək Kürd torpaqları;qalan Türk torpaqları

Müqavilənin tipi sülh müqaviləsi

İmzalanma tarixi 10 avqust 1920-ci il

İmzalanma yeri Sevr, Fransa

Qüvvəyə minməsi 24 iyul 1923-cü il

İmzalayanlar 1.Müttəfiq Dövlətləri
Osmanlı imperiyası

2.Əsas Antanta dövlətləri^[1]

Fransa

Böyük Britaniya

İtaliya

Yaponiya

Digər Antanta dövlətləri

Ermənistan

Respublikası

Belçika

Çexoslovakiya

Respublikası

Yunanıstan

Portuqaliya

Rumıniya krallığı

Böyük Britaniya

Yuqoslaviya

toplanandan sonra İstanbuldakı Osmanlı hökuməti ölkəyə inzibati və hərbi nəzarəti itirdi. Sivasda və daha sonra Ankarada Mustafa Kamal Paşanın rəhbərliyi altında milli müqavimət hökuməti quruldu. Anadolu hökuməti olaraq da adlandırılan təşkilat mənfi şərtlərdə sülh sazişini qəbul etməyəcəyini bəyan etdi və müqavimət üçün hazırlıqlara başladı.

 Polşa Respublikası
(1918-1939)

 Hicaz

Dili fransız dili

 Vikianbarda əlaqəli mediafayllar

Hazırlıq Konfransları

18 aprel 1920-ci il tarixində San Remo konfransında Antanta dövlətləri Osmanlı İmperiyasına tətbiq ediləcək sülh müqaviləsinin şərtlərini hazırladılar. 22 apreldə Osmanlı hökumətini Parisə sülh konfransına dəvət etdilər. Sultan keçmiş sədrəzam Əhməd Tofiq Paşanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini Parisə göndərdi. Ertəsi gün Ankarada toplanan Böyük Millət Məclisi 30 apreldə razılığa gələn dövlətlərin xarici işlər nazirliklərinə İstanbuldan ayrı bir hökumətin qurulduğunu bildirərək məktub göndərdi.

Parisdəki sülh şərtlərini öyrənən Əhməd Tofiq Paşa İstanbulda bir teleqram göndərdi və sülh şərtlərinin "dövlət anlayışı ilə qonorar" olmadığını (dövlət anlayışına zidd) və danışıqlardan geri çəkildiyini bildirdi. İyunun 21-də Müttəfiq dövlətlər türk millətinin müqavimətini qırmaq üçün yunan qüvvələrini İzmirə göndərmək qərarına gəldilər. Balıkesir, Bursa, Uşak və Trakya Yunan ordusu tərəfindən tez bir zamanda işğal edildi.

Səltənət Şurası

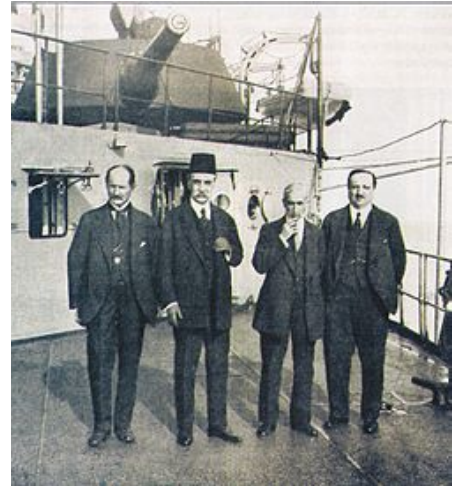
Səltənət Şurası Egeydəki işğalların ardınca 22 iyulda İstanbulda toplandı, sədrəzam Damat Ferit Paşanın başçılığı ilə Parisə ikinci bir heyət göndərmək qərarına gəldi. Şuradakı hadisələr hal-hazırda da müzakirə olunur. Bu görüşdə Nutuk Vahdetin haqqında: "Sevr İmtahanını ayağa qalxaraq qəbul etdi" dedi^[2]. Sarayın Baş Qərargah rəisi Lütfi Siməvinin verdiyi məlumata görə, VI Mehmed Vahidəddinin açılış nitqini oxuduqdan sonra prezidentliyi Damat Fərid Paşaya təhvil verdi və salonda dayanmadı, sonra çölə çıxdı. Sonuncu sədrəzam Tofiq Paşanın oğlu İsmail Hakkı Okdayın ifadəsi belə idi:

"Nəhayət, Sevri qəbul edənlərin ayağa qalxması lazım olduğu söyləndi. Damat Fərid Paşa Sultanın zalı tərək etməsi lazım olduğuna işarə etdi. Vahdettin çölə çıxdı, başqa otağa keçdi. Sultan ayağa qalxanda zaldakılarda insanlar Hünkara hörmət əlaməti olaraq ayağa qalxdılar. Onu salamladılar. Belə ki, bu ayağa qalxmanın Sevri qəbul etmək demək olduğu, yoxsa Sultana hörmətdən olunduğu bilinmir. Hətta Ayandan olan topçu Feriki Rıza Paşa "Biz Sultana hörmətən ayağa qalxdıq, Sevri qəbul etdiyimizdən deyil" deyər qışqıraraq Damad Fəridin oyununu açıqca protesto etdi."

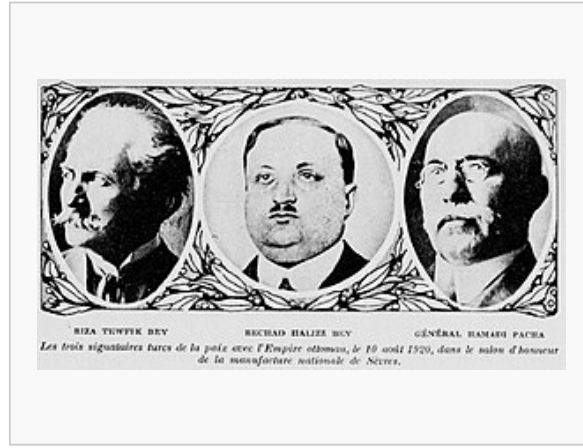
Müqaviləni imzalayanlar

Müqavilə 10 avqust 1920-ci ildə Böyük Britaniya İmperiyası, Antanta dövlətləri, Fransa, İtaliya, Yaponiya, Belçika, Yunanistan, Hicaz Krallığı, Polşa, Portuqaliya, Rumıniya, Serblər, Xorvatlar və Sloveniya Krallığı, Çexoslovakiya və məğlub olan Osmanlı İmperiyası arasında imzalanmışdır. ABŞ Osmanlı İmperiyasına qarşı vuruşmadı^{[3][4]} və SSRİ hələ Millətlər Cəmiyyətinin üzvü olmadığına görə imza atmadı^[5].

Osmanlı heyətinə bu adlar daxil idi: sədrəzəm Damat Fərid paşa, keçmiş Maaarif naziri (milli təhsil naziri) Bağdadlı Məhməd Hadi paşa, Dövlət Şurasının (Dövlət Şurası) keçmiş başçısı Rıza Tefik bəy və Bem səfiri Rəşad Halis bəy.

Müttəfiq bir hərbi gəminin göyərtəsində Sevr müqaviləsinə imzalamaq üçün Paris Sülh Konfransına gedən Osmanlı heyətinin fotosu. Soldan sağa: Rza Tofiq, Kürəkən Fərid Paşa, Məhməd Hadi paşa və səfir Rəşad Xalis bəy.

Rıza Tüfeyk Bey, Reşat Halis Bey və Bağdadlı Mehmed Hâdî Paşa

Osmanlı təmsilçisi Məhməd Hadi paşa, müqaviləni imzalayır.

Yunanıstan təmsilçisi, Elefterios Venizelos, müqaviləni imzalayır.

Sevr Müqaviləsinin imzalanmasını təqibən Afınadaki Panatinaikos (stadion)da Venizelos, Kral Aleksandros (Yunanıstan kralı) və Temistoklis Sofulisin de qatıldığı yığıncaq.

Nəticələr

Müqavilənin qüvvəyə minməsi üçün Parlament müqaviləni müzakirə edib qəbul etməli və sonra onu imzalamaq üçün VI Mehmed Vahidəddinə göndərməli idi. Lakin müqavilə imzalanan zaman Məclis bağlı olduğundan^[6](fəaliyyət 1920-ci ilin martında başa çatdı və 1920-ci ilin aprelinə bağlandı) müqavilə parlamentdə müzakirə oluna bilmədiyi üçün sultanın qarşısına çıxmadı.

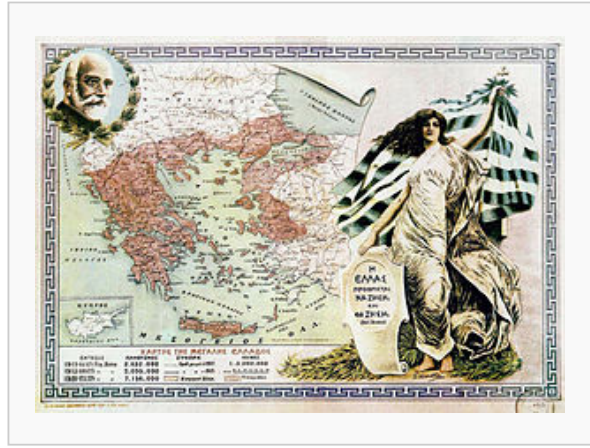
Ankaradakı Böyük Millət Məclisi müqaviləni qəti bir bəyanatla pislədi və 19 avqust 1920-ci ildə müqaviləni imzalayanlara və Sultənət Şurası Məclisində müsbət səs verənləri xain elan etdi. Müqaviləni imzalayan nümayəndə heyətinin üzvləri 23 aprel 1924-cü ildə Türkiyə Böyük Millət Məclisi tərəfindən 150 üzv siyahısına əlavə edildi. 28 may 1927-ci ildə vətəndaşlıqdan çıxarıldılar^[7].

Tərəflərdən Yunanıstan müqaviləni ratifikasiya edib, qüvvəyə minməsini istədi. Bəzi dairələr müqavilənin heç vaxt qüvvəyə minmədiyini iddia edirlər^[8]. Ancaq digər fikirlərə görə müqavilənin bir çox müddəaları o dövrdə tətbiq edildi və XX əsrin beynəlxalq siyasi döyüşlərinə səbəb oldu.^[8]

Müqavilədə maraqlı doğuran məsələlərdən biri də Ermənistanı geniş ərazilərin verilməsi idi. Belə ki, ABŞ Prezidenti Vudro Vilsonun təklifinə əsasən, regionda Ermənistanı aid olmayan, hətta erməni əhalisinin üstünlük təşkil etmədiyi bir sıra ərazilər, məsələn Qara dəniz limanı olan Trabzon onlara verilirdi. Buna görə də, bu ölkəni "Vilson Ermənistanı" adlandırdılar.

Sultan VI Məhəmməd müqavilənin şərtlərini qəbul etsə^[mənbə göstərin] də, Ankarada yaranmış Atatürk hökuməti onu qəbul etməkdən imtina etdi. Türk millətçi hökuməti bu əraziləri Yunanıstan, Gürcüstan və Ermənistanı verməkdən boyun qaçırdı. Atatürk hətta bəyan etdi ki, Türkiyə zərurət yaranarsa, bütün Cənubi Qafqaz üzərində nəzarəti ələ keçirmək iqtidarındadır. Lakin Qərbi Anadolunu işğal etmiş Yunanıstandan fərqli olaraq, Ermənistan müqavilədə ona verilmiş ərazilərə nəzarət etmək iqtidarında deyildi. Öz ingilis himayədarlarının göstərdikləri böyük dəstəyə baxmayaraq, ermənilər Nizam Qarabəkir Paşanın 50 000 nəfərlik ordusu qarşısında aciz qalmışdılar. Mustafa Kamal Atatürkün banisi olduğu Türk Milli Azadlıq Hərəkatı müttəfiqləri yenidən danışıqlar masasına əyləşməyə məcbur etdi. Habelə ərəblər Suriyada Fransanın, Bağdadda Britaniyanın hakimiyyətini qəbul etmək istəmirdilər. Məhz Azadlıq Mübarizəsinin gedişində türklər yunan, erməni və fransız qüvvələrinə müqavimət göstərərək, 16 mart 1921-ci ildə Sovet Rusiyası ilə Moskva müqaviləsi, Fransa ilə Ankara anlaşması imzalayaraq öz beynəlxalq əlaqələrini möhkəmləndirdilər. Ədirmə müqaviləsi və Qars müqaviləsini bağlamaqla isə Türkiyə öz şərq sərhədlərini möhkəmləndirdi. Bütün bu hadisələr türklərə Antanta ölkələri ilə yenidən danışıqlara başlamağa və 1923-cü ildə Lozanna müqaviləsini imzalamağa imkan verdi.

Yunanıstanın 1832-ci və 1947-ci il arasındakı müddətdə genişlənməsi. (Sevr müqaviləsi ilə vəd edilmiş və 1923-cü ildə Lozanna müqaviləsi ilə geri alınan bölgələr daxildir.)

Sevr müqaviləsinə görə "Böyük Yunanıstan". (Yuxarı solda Eleftherios Venizelos)

Sevr xəritələrində

Sevrdən bir neçə il öncə 1917-ci ildə imzalanmış Sen Jen de Marin Sazişinə görə Türkiyədə İtalyan nüfuzu. Balfor tərəfindən imzalanan sənəd.

Sevr müqaviləsinin imzalandığı zamanlarda Osmanlı Türkcəsində hazırlanmış bir xəritənin 1927-ci ildə bərpa edilmiş variantı (Bu xəritədə bir çox səhv var. Çanaqqala və İzmit boyunca olan bölgə Türk hökumətinin ixtiyarına verildi. Ayrıca İzmir Türkiyədən asılı olsa da muxtar olardı. Sevrdə də təsir dairəsinin olacağını düşünən müddəalar yoxdur. Fransa və İtalyanın lehinə. Ayrıca, İstanbul Yunanıstana verilməyəcəkdi. Müqaviləyə görə, Osmanlı İmperiyasının paytaxtı olmağa davam edəcəkdir. Bu xəritə Sevrin əsl xəritəsi deyil.).

1920-ci ildə hazırlanmış, bir xəritədə Osmanlı İmparatorluğunun sərhədləri. Şərqdəki karartılı alanın Kürdüstan olduğu görülməkdədir.

Sevr müqaviləsində Boğazlar Bölgəsini göstərən, 1920-ci ildə yaradılmış bir xəritə.

Sevr müqaviləsi ilə qurulması nəzərdə tutulmuş böyük Erməni dövləti üçün Amerika prezidenti Vudro Vilsonun müəyyən etdiyi qərb sərhədi, 1920-ci il.

Bir başqa xəritədə Vudro Vilsonun müəyyən etdiyi eyni sərhəd.

Maraqlı faktlar

- 1920-ci ilin avqustunda bağlanmış Sevr müqaviləsi özündə uydurma Erməni soyqırımı ilə bağlı bir neçə maddə ehtiva edirdi. Hətta müqavilənin 230-cu maddəsi Osmanlı hökumətindən bir sıra yüksək rütbəli generalın, siyasətçi və ziyalıların müttəfiq dövlətlərin yaratdıqları Malta Tribunalına təhvil verilməsini tələb edirdi. Həmin şəxslər İstanbul, London, Paris və Vaşinqtondakı arxiv materialları araşdırılan müddətdə üç il Malta adasında saxlanıldı. Lakin Atatürkün söyləri nəticəsində Osmanlı dövlətində 1915-ci ildə yüksək mövqe tutmuş türk tarixinin bu şanlı sərkərdələri Türkiyədə saxlanılan Britaniya vətəndaşları ilə dəyişdirilərək vətənə qaytarıldılar.
- Sevr müqaviləsinin şərtlərinə görə, Türkiyə ordusunu buraxır, yalnız 15 minlik silahlı qüvvə saxlayır, hərbi dəniz donanmasını ləğv edir, Suriya, Fələstin, Ərəbistan yarımadası, İordaniya, Mesopatamiyadan imtina edirdi. İzmir Yunanıstana verilir. Ermənistanın müstəqilliyi nəzərdə tutulur, Ərzurum, Bitlis, Van, Trabzon ona verilir, Kürdüstan dövləti də yaratmaq nəzərdə tutulurdu.
- Azərbaycan Cümhuriyyətinin banisi Məhəmməd Əmin Rəsulzadə Sevr müqaviləsinin ləğv olunub Lozanna müqaviləsinin imzalanması hadisəsini obrazlı şəkildə belə ifadə edirdi: "Məhəmməd Sevr

müahidəsi yırtıldı, məsud Lozan müahidəsi yazıldı!... Birincisi, çökən imperatorluğun ölüm baratı idi; ikincisi isə yüksələn cümhuriyyətin doğum vəsiqəsi oldu".

İstinadlar

- Antlaşmanın girişinde (https://tr.wikisource.org/wiki/Sevr_Antla%C5%9Fmas%C4%B1) Arxivləşdirilib (http://web.archive.org/web/20180901110302/https://tr.wikisource.org/wiki/Sevr_Antla%C5%9Fmas%C4%B1) 2018-09-01 at the Wayback Machine Fransa, Britaniya İmparatorluğu, İtalya və Japonya "başlıca düvel-i müttefika" olaraq zikredilməkdədir. Digər düvel-i müttefika devletləri isə Ermənistan, Belçika, Yunanistan, Hicaz, Lehistan, Portekiz, Romanya, Sırp-Hırvat-Sloven və Çekoslovakiya olaraq sıralanmışdır.
- "Kültür Bakanlığı 1920 Kronolojisi" (<http://catab.kulturturizm.gov.tr/TR,121187/1920.html>). 2016-06-26 tarixində arxivləşdirilib (<https://web.archive.org/web/20160626135556/http://catab.kulturturizm.gov.tr/TR,121187/1920.html>). İstifadə tarixi: 2019-10-28.
- Şimşir Bilal N.* Atatürk ve Cumhuriyet. İstanbul: İleri Yayınları. 2006. səh. 55. ISBN 9789944109161.
- Hür Ayşe.* Öteki Tarih (2) Mondros'tan İzmir Suikastı Davasına. İstanbul: Propil. 2012. səh. 88. ISBN 9789759963866.
- Prof. Dr. Nihat Erim.* Devletlerarası Hukuku ve Siyasi Tarih Metinleri. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. 1953. səh. 525-527.
- "Atatürk Kronolojisi" (<http://www.ataturk.net/kronoloji/1920.html>) (türk). ataturk.net. 2015-02-18 tarixində arxivləşdirilib (<https://web.archive.org/web/20150218121030/http://www.ataturk.net/kronoloji/1920.html>). İstifadə tarixi: 2019-10-28.
- "150'liklerin tam listesi" (<https://web.archive.org/web/20160304192958/http://arsiv.ntv.com.tr/news/390334.asp>). 10 Avqust 2015. 2016-03-04 tarixində orijinalından (<http://arsiv.ntv.com.tr/news/390334.asp>) arxivləşdirilib. İstifadə tarixi: 2019-10-28.
- Cahit Kayra, *Sevr Dosyası Nasıl yapıldı, Nasıl Yırtıldı*. Büke Yayıncılık, 2004, ISBN 9789758454525, sayfa 21

Mənbə

- Vilson Ermənistanı, Sovet Ermənistanı və forpost Ermənistan (<http://www.kaspi.az/mart/7/analitika.htm>)

Həmçinin bax

 Türkiyə portalı **Avropa** portalı

- Mudros müqaviləsi
- Lozanna müqaviləsi (1923)

Xarici keçidlər

- Türk Tarixi Qurumu internet saytında andlaşmanın tam mətni (<https://web.archive.org/web/20150218121442/http://www.ttk.gov.tr/templates/resimler/File/ktpbelge/antlasmalar/sevr.pdf>) (türk.)
- İngiltərə Xarici İşlər Nazirliyi internet saytında andlaşmanın tam mətni (<https://web.archive.org/web/20150218122439/http://treaties.fco.gov.uk/docs/pdf/1920/TS0011.pdf>) (ing.)

Lüğətlər və ensiklopediyalar	Böyük norveç (https://snl.no/Sèvres-traktaten) · Böyük rus (https://bigenc.ru/text/3544753) · Britannica (onlayn) (https://www.britannica.com/event/Treaty-of-Sevres)
Normativ yoxlama	GND: 1165545624 (http://d-nb.info/gnd/1165545624) · LCCN: n88106693 (http://id.loc.gov/authorities/n88106693) · Microsoft: 2778834893 (https://academic.microsoft.com/#/detail/2778834893) · VIAF: 179077284 (http://viaf.org/viaf/179077284) · WorldCat VIAF: 179077284 (https://www.worldcat.org/identities/containsVIAFID/179077284)
	Osmanlı imperiyasının müqavilələri

Venesiya • Seqed • Konstantinopol (1479) • Konstantinopol (1533) • Fransa-Osmanlı İttifaqı • Ədirmə (1547) • Amasya • Adrianopol (1568) • İstanbul (1590) • Zıtvatorok sülh müqaviləsi(1606) • Nasux paşa • Bucaş müqaviləsi • Sərab • Xotin • Qəsri-Şirin • Vasvar • Bucaş 1672 • İzvança 1676 • Bağçasaray 1681 • Karlovitsa • İstanbul (1700) • Prut • Konstantinopol (1712) • Adrionopol • Pasarofça • İstanbul(1720) • İstanbul (1724) • Kirmanşah (1732) • İstanbul(1736) • Belqrad • Niş • Kürdan • Kiçik Qaynarca • Aynalı-Kavak • Sistova • Yassı 1791 • Trablus • Tunis • Paris(1802) • Qaleyi Sultaniyyə • Buxarest(1812) • Ərzurum • Akkerman • Ədirmə(1829) • İstanbul(1832) • Hünkar-İskelesi • Kütahya (1833) • Balta-Liman • London (1840) • Boğazlar haqqında London konvensiyası(1841) • Paris (1856) • Şkoder (1862) • San-Stefano • Berlin • Kipr • Topxana • İstanbul (1897) • Uşi • London (1913) • İstanbul (1913) • Afina • İngilis - Alman konvensiyası • İstanbul (1914) • Brest-Litovsk • Trabzon • Ərzincan • Batum • Mudros • Sevr

Birinci Dünya müharibəsi

Daxili cəbhələr

Əməliyyatlar	Avropa	Balkan (Serbiya əməliyyatı) • Qərb cəbhəsi • Şərq cəbhəsi • İtalya cəbhəsi
	Orta Şərq	Gelibolu • Sinay və Fələstin • Qafqaz • İran • Mesopotamiya • Cənubi Ərəbistan
	Afrika	Cənub-Qərb • Şərq • Kamerun • Toqolənd • Şimal
	Asiya və Sakit okean	Sindao • Alman Samoası • Alman Yeni Qvineyası
	Dənizdə	Şimali Atlantika U-boat kampaniyası • Aralıq • Şimal dənizi • Baltik Hind, Sakit və Şimali Atlantika okeanları (Papeete • Madras • Penang • Cocos • Coronel • Folkland adaları • Mas-a-Tiyerra)
Əsas iştirakçılar	Antanta qüvvələri	Belçika • Brazilya • Çin • Fransa (Fransa imperiyası) • Yunanıstan • İtalya • Yaponiya • Çernoqoriya • Portuqaliya imperiyası • Rumıniya • Rusiya (Rusiya İmperiyası • Rusiya Respublikası) • Serbiya • Birləşmiş Krallıq (Britaniya İmperiyası) • ABŞ
	Dörlər ittifaqı	Almaniya • Avstriya-Macarıstan • Osmanlı İmperiyası • Bolqarıstan
Xronologiya	Müharibədən əvvəlki münaqişələr	Afrikanın kolonial bölünməsi (1880–1914) • Rus-yapon müharibəsi (1905) • Birinci Mərakeş böhranı (1905–06) • İkinci Mərakeş böhranı (1911) • İtaliya-Osmanlı müharibəsi (1911–12) • Fransanın Mərakeşi işğalı (1911–12) • Birinci Balkan müharibəsi (1912–13) • İkinci Balkan müharibəsi (1913)
	Başlanğıcı	Səbəbləri • Sarayevoda qətl • Sarayevoda serblərə qarşı iğtişaşlar • iyul böhranı
	1914, payız	Cəbhələr döyüşü • Ser döyüşü • Birinci Marna döyüşü • Sinqtao basqını • Tannenberq döyüşü • Qalisiya döyüşü • Birinci Mazuryan Gölləri döyüşü • Kolubara döyüşü • Sarıqamış döyüşü • Dənizə doğru yarış • Birinci İpr döyüşü
	1915	İkinci Mazuryan Gölləri döyüşü • İkinci İpr döyüşü • Çanaqqala müharibəsi • İkinci Artua döyüşü • İzonzo döyüşləri • Qorlize–Tarnuv hücumu • Böyük Geri Çəkilmə • İkinci Şampan döyüşü • Kosovo hücumu • Qut-ül Amarə mühasirəsi • Los döyüşü
	1916	Ərzurum hücumu • Verden döyüşü • Naroç əməliyyatı • Asiaqo döyüşü • Yutlandiya döyüşü • Somma döyüşü (ilk gün) • Brusilov hücumu • Baranoviçi hücumu • Romani döyüşü • Monastır döyüşü • Transilvaniya döyüşü
	1917	Bağdadın tutulması • Birinci Qəzzə döyüşü • Zimmermann Telegramı • İkinci Arras döyüşü • İkinci Ena döyüşü • Kerenski hücumu • Üçüncü İpr döyüşü • Mərəşəsti döyüşü • Kaporetto döyüşü • Birinci Monte Qrappa döyüşü • Cənubi Fələstin hücumu • Kembre döyüşü • Ərzincan atəşkəsi
	1918	Faustşlaq əməliyyatı • Brest-Litovsk sülh müqaviləsi • Yaz hücumu • Göyçay döyüşü • Salyan döyüşü • İkinci Pyave çayı döyüşü • İkinci Marna döyüşü • Bakı döyüşü • Yüz günlük hücum • Vardar hücumu • Meqiddo döyüşü • Üçüncü Transiordan hücumu • Myoz-Arçon döyüşü • Vittoriyo Veneto döyüşü • Hələb döyüşü • Saloniki müqaviləsi

		<ul style="list-style-type: none"> Mudros müqaviləsi · Vilyaa Giusti müqaviləsi · Almaniya ilə müqavilə
	Digər münaqişələr	<ul style="list-style-type: none"> Meksika inqilabı (1910–20) · Somalilend əməliyyatı (1910–20) · Livya müqavimək hərəkatı (1911–43) · Maritz üsyanı (1914–15) · Zayan müharibəsi (1914–21) · Hindu-alman konspirasiyası (1914–19) · Senussi əməliyyatı (1915–16) · Volta-Bani müharibəsi (1915–17) · Pasxa üsyanı (1916) · İngiltərə-Misir Darfur ekspedisiyası (1916) · Kaoken üsyanı (1916–17) · Mərkəzi Asiya üsyanı (1916-17) · Rusiya inqilabı (1917) · Finlandiya vətəndaş müharibəsi (1918)
	Müharibədən sonrakı münaqişələr	<ul style="list-style-type: none"> Rusiya vətəndaş müharibəsi (1917–21) · Ukrayna–Sovet müharibəsi (1917–21) · Azərbaycan-Ermənistan müharibəsi (1918-1920) · Gürcüstan-Ermənistan müharibəsi (1918) · Alman inqilabı (1918–19) · Macarıstanda inqilablar və müdaxilələr (1918–20) · Macarıstan-Rumıniya müharibəsi (1918–19) · Böyük Polşa üsyanı (1918–19) · Estoniya İstiqlaliyyət müharibəsi (1918–20) · Latviya İstiqlaliyyət müharibəsi (1918–20) · Litva İstiqlaliyyət müharibəsi (1918–20) · Üçüncü ingilis-əfqan müharibəsi (1919) · Misir inqilabı (1919) · Polşa-Ukrayna müharibəsi (1918–19) · Sovet-Polşa müharibəsi (1919–21) · İrlandiya İstiqlaliyyət müharibəsi (1919–21) · Türkiyə İstiqlaliyyət müharibəsi (Yunanıstan-Türkiyə müharibəsi (1919–22)) · Ermənistan-Türkiyə müharibəsi (1920)) · İraq üsyanı (1920) · Polşa-Litva müharibəsi (1920) · Vlorə müharibəsi (1920) · Fransa-Suriya müharibəsi (1920) · Qızıl Ordunun Gürcüstanı işğalı (1921) · İrlandiya vətəndaş müharibəsi (1922–23)
Aspektlər	Səfərbərlik	Bolqarıstan səfərbərliyi · Osmanlı səfərbərliyi
	Müxaliflik	Pasifizm · Anti-müharibə hərəkatı
	Cəbhə boyu düzülmə	Şliffen planı (Almaniya) · XVII Plan (Fransa)
	Hərb	Hərbi döyüşlər · Dəniz müharibəsi · Karvan sistemi · Hava döyüşü · Kriptografiya (Otaq 40) · Atların istifadəsi · Zəhərli qaz · Dəmiryolları · Strateji bombardmanlar · Texnologiya · Süngü müharibəsi · Ümumi müharibə · Milad atəşkəsi · Last surviving veterans
	Sivil təsir Vəhşiliklər Dustaqlar	İtkilər · İqtisadi tarix · 1918 qrip pandemiyası · Kalışın dağıdılması · Belçikanın təcavüzü · Belçikanın Almaniya işğalı · Lüksemburqun Almaniya işğalı · Şimal-şərqi Fransanın Almaniya işğalı · Ober Ost · Osmanlı xalqı (Erməni soyqırımı) · Süryani soyqırımı · Pont yunanlarının soyqırımı · Ürkün (Qırğızıstan) · Almaniyanın blokadası · Qadınlar (Avstraliya) · Mədəniyyətdə · ABŞ-da müharibədəki alman dustaqlar
	Razılıqlar	Osmanlı İmperiyasının parçalanması · Says-Piko sazişi · Sen-Jan-de-Moren razılığı · Fransa erməni legionu · Dəməşq protokolu · Paris Sülh Konfransı · Venizelos–Tittoni razılığı
	Müqavilələr	Brest-Litovsk sülh müqaviləsi · Lozanna müqaviləsi · London müqaviləsi · Nöyi-sür-Sen müqaviləsi · Sen-Jermen sülh müqaviləsi · Sevr müqaviləsi · Trianon sülh müqaviləsi · Versal sülh müqaviləsi
	Nəticələri	Nəticəsi · On dörd maddə · Millətlər İttifaqı · Birinci Dünya müharibəsi memorialları · Mədəniyyətdə · Yüzlük (Başlanğıc)
Kateqoriya · Portal		

Mənbə — ["https://az.wikipedia.org/w/index.php?title=Sevr_müqaviləsi&oldid=6755943"](https://az.wikipedia.org/w/index.php?title=Sevr_müqaviləsi&oldid=6755943)

Bu səhifə sonuncu dəfə 11 noyabr 2022 19:33 tarixində redaktə edilib.

Mətn Creative Commons Attribution-ShareAlike lisenziyası altındadır, bəzi hallarda əlavə şərtlər tətbiq oluna bilər. Ətraflı məlumat üçün istifadə şərtlərinə baxın.